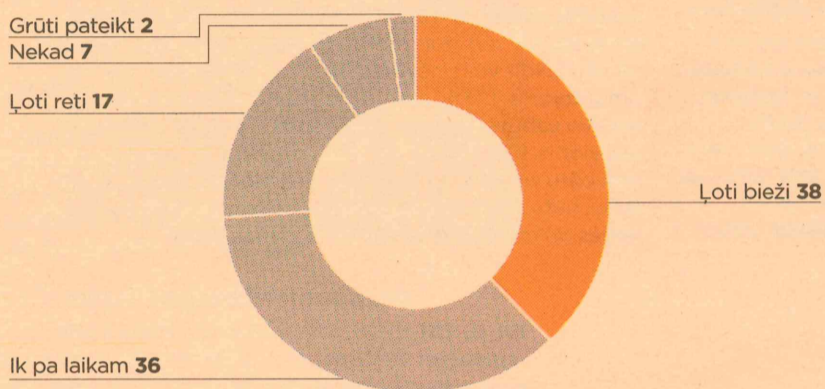


VADLĪNIJAS

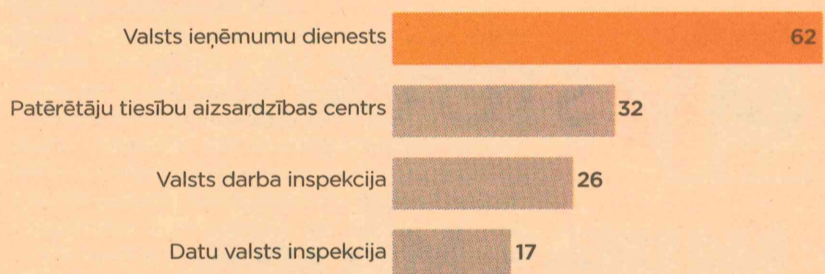
Domstarpībās pieaicinās Tieslietu ministriju

Uzraugošo iestāžu vadlīnijas par normatīvo aktu piemērošanu mēdz būt juridiski nekorektas un reizēm uzurpē likuma varu

Uzņēmumu saskaršanās ar uzraugošo iestāžu praksi dažādi interpretēt un piemērot normatīvos aktos %



Uzraugošās iestādes ar augstāko īpatsvaru uzņēmēju ieskatā nekoncekventai tiesību aktu skaidrošanai %



Uzraugošās iestādes ar augstāko īpatsvaru uzņēmēju ieskatā principa «Konsultē vispirms» ieviešanā %



Ar vadlīnijām iestāde nedrīkst uzlikt savu redzējumu, kā piemērot likuma normu, kas nav viennozīmīgi interpretējama,

EDGARS PASTARS,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU
BIROJA COBALT
VECĀKAIS SPECIĀLISTS.

Par to satraukusies Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK). Tās rīkotajā diskusijā LTRK priekšsēdētājs Jānis Endziņš prezentēja uzņēmēju aptauju, kurā 38% uzņēmēju norādījuši, ka ļoti bieži sastapušies ar uzraugošo iestāžu praksi dažādi interpretēt un piemērot normatīvos aktus, bet 36% respondentu norādījuši, ka ik pa laikam ar to sastopas. Tajā pašā laikā vairāk nekā puse respondentu norāda, ka uzraugošo institūciju vadlīnijas par to, kā tiek piemēroti normatīvie akti, drīzāk ir noderīgas. Savukārt 49% aptaujāto pat atzīst, ka tās nav juridiski korekti sagatavotas.

Saistošas tikai izdevējam

Pēc zvērīnātu advokātu biroja Cobalt vecākā speciālista Edgara Pastara skaidrotā, vadlīniju lielākā problēma ir tā, ka tās netop, konsultējoties ar nozares uzņēmējiem, turklāt nereti vadlīnijas mēdz paplašināt likumu un padarīt to stingrāku, kas nav pieļaujami. Vadlīnijas nedrīkst ietvert to, kas nav noteikts likumā. Ar vadlīnijām iestāde nedrīkst uzlikt savu redzējumu, kā piemērot likuma normu, kas nav viennozīmīgi interpretējama. Tāpat E. Pastars uzsver, ka uzraugošā iestāde drīkst uzlikt savu redzējumu, nevis vadlīniju neieviešanu.

Tam piekrīt arī Valsts kancelejas Juridiskā departamenta vadītāja Inese Gailīte, kura uzsver: «Vadlīnijas iezīmē iestādes «spēles laukumu» un palīdz privātpersonai labāk novērtēt, kādu rīcību tā no iestādes var sagaidīt. Būtiski, ka vadlīnijas ir saistošas to izdevējiestādei, bet nav saistošas privātpersonai vai tiesai, kas attiecīgi var pārbaudīt iestādes pieņemtā lēmuma tiesiskumu. Attiecīgi iestāde, pieņemot privātpersonai adresētu lēmumu, nedrīkst atsaukties tikai uz vadlīnijām, bet ir nepieciešams, lai lēmums būtu pamatots arī ar kādu ārējo normatīvo aktu. Vadlīnijas pēc būtības ir tikai palīg līdzeklis ārējo normatīvo aktu piemērošanā, tās nedrīkst adresētam noteikt patstāvīgus, papildinošus pienākumus. Proti, vadlīnijas nedrīkst atkāpties no ārējā normatīvā akta mērķa un jēgas vai citādi iejaukties likumdevēja kompetencē.»

Var lūgt skaidrojumu

Ar vadlīniju tiesiskumu problēma gan ir tā, ka tās nav iespējams apstrīdēt tiesā. Līdz ar to šādās situācijās vienīgā alternatīva ir gaidīt negatīvu lēmumu, kas pieņemts, balstoties uz vadlīnijām, un tad šo lēmumu pārsūdzēt tiesā. Taču, kā skaidro E. Pastars, šāda tiesāšanās ir pārāk ilga un neefektīva, turklāt nereti lēmums, piemēram, par licences anulēšanu, stājas spēkā nekavējoties.

Līdz ar to sākotnēji LTRK izteica priekšlikumu atsevišķos gadījumos uzraugošo iestāžu vadlīnijas saska-

ņot ar Tieslietu ministriju (TM). Tam gan iebilst TM valsts sekretāra vietniece Laila Medina, kura norāda, ka tādējādi nevajadzīgi tiktu pārslogoti ministrijas darbinieki. Tādēļ, pēc L. Medinas domām, vislabākais risinājums, kam piekrīt arī uzņēmēji, būtu lūgt TM skaidrojumu gadījumos, kad starp uzņēmējiem un uzraugošo iestādi rodas domstarpības par kādas likuma normas piemērošanu. Tāpat LTRK ar TM vienojās, ka uzsāks kopīgu darbu, lai izveidotu metodiskos noteikumus (norādījumus) uzraugošajām iestādēm, kuros TM noteiktu labo un sliktu praksi vadlīniju izstrādē tieši no tiesiskā skatpunkta. Tas mazinātu riskus, ka instruktīvu vadlīniju gadījumā uzraugošās iestādes var pārsniegt tai noteiktās pilnvaras vai pat pārkāpt tiesību principus.

Strīds ar PTAC

Viens no skaļākajiem strīdus gadījumiem starp uzraugošo iestādi un uzņēmēju organizāciju par likuma normu piemērošanu ir domstarpības starp nebanku kredītētājiem un Patērētāju tiesību aizsardzības centru (PTAC). Proti, likums noteic, ka nebanku kredītētājiem ir jāvērtē kredītņēmēju maksāspēja gadījumos, kad tiek ņemts aizdevums. Pēc PTAC direktores Baibas Vītoļiņas skaidrotā, iestāde vadlīnijās ir noteikusi, ka maksāspējas vērtēšana sākas no 200 eiro aizdevuma.

Tam iebilst nebanku kredītētāji, uzstājot, ka sliekšnis ir noteikts voluntāri un pareizāk būtu ļaut to noteikt katram aizdevējam pašam. Taču B. Vītoļiņa atzīmē, ka 200 eiro sliekšni obligātai maksāspējas izvērtēšanai nosaka Eiropas Savienības direktīva. Turklāt PTAC vadlīnijās ierakstītais sliekšnis – 200 eiro, kas ir saskaņā ar direktīvu, – ir uzņēmējiem draudzīgāks, nekā likumā noteiktais. Tas paredz maksāspējas vērtēšanu veikt pie jebkura aizdevuma. Tomēr vēl joprojām minētais punkts ir domstarpību objekts starp PTAC un Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociāciju.

Tajā pašā laikā B. Vītoļiņa piekrīt, ka iestādes vadlīnijām ir jātop sadarbībā ar nozares uzņēmējiem un praksē tā tas arī notiek. Minētā nesaskaņa arī esot vienīgā saistībā ar PTAC izstrādātajām vadlīnijām. Tautjāta, ko iesākt gadījumos, kad kāda likuma norma ir pārāk neskaidra, B. Vītoļiņa, piekrītot E. Pastaram, norāda, ka tad ir nepieciešami likuma grozījumi, un tas nav risināms ar vadlīniju palīdzību.

Pēta tiesas spriedumus

Savukārt Valsts Darba inspekcijas Juridiskās nodaļas vadošā juriskonsulte Diāna Švānberga teic, ka VDI nav nekādu vadlīniju, kur tiktu skaidrotas normatīvo aktu normas un to piemērošana. Ir metodiskie materiāli, kuros noteikts, kā tiek piemēroti administratīvie sodi, kas pašlaik par Darba likuma neieviešanu ir noteikti amplitūdā no 70 līdz 1100 eiro. Līdz ar to darba devējiem ir skaidrs, kādos gadījumos kādā apjomā tiek piemērota soda nauda. D. Švānberga arī uzsver, ka metodiskie materiāli par to, kādi administratīvie sodi kādos gadījumos tiek piemēroti, ir saskaņoti ar TM.

Tautjāta, kā VDI rīkojas gadījumos, kad ir neskaids, ir vai nav izdarīts pārkāpums un ja ir, tad cik nopietns, D. Švānberga skaidro, ka tiek pēti Augstākās tiesas (AT) spriedumi līdzīgās lietās. Savukārt, ja ir neskaidri par kādu jaunu normu, par kuru vēl nav AT sprieduma, tad notiek konsultācijas ar Labklājības ministriju kā augstākstāvošo iestādi vai Tieslietu ministriju.

Rūta Kesnere

AKCIJU SABIEDRĪBA RĪGAS SILTUMS

AS „RĪGAS SILTUMS” izsludina atklātu konkursu Nr. RS 17/343/AK „Siltumcentrāles „Ziepniekkalns” koģenerācijas energobloka šķeldas kurināmā padeves sistēmas remonts”.

Iepazīties un bez maksas saņemt atklāta konkursa dokumentus var katru darba dienu no plkst.8.00 līdz plkst.16.00 (piektdienās no plkst.8.00 līdz plkst.14.30) AS „RĪGAS SILTUMS”, Rīgā, Cēsu ielā 3a, 2.korpusa 206.kabinētā.

Nolikumu elektroniski var saņemt pēc rakstiska pieprasījuma iesniegšanas AS „RĪGAS SILTUMS” (e-pasts: razosana@rs.lv; fakss: 67017363), norādot saņēmēja elektronisko adresi, nosaukumu, pasta adresi, tālruna numuru un faksu.

Piedāvājumu iesniegšanas termiņš: 2018.gada 2.februāris plkst.11.00.

Kontaktpersona: siltumavotu direktors I.Urtāns, tālrunis 67017357, fakss 67017363.